

toliko izdelan osebni odnos do slovenske književnosti po teh odgovorih slutiti pri 29 anketirancih (40 %) brucev; pri kakšni petini že kar zelo zrelo in določno profiliran.

6. In končno me je zanimala starost današnjega srednješolskega profesorja slovenščine — pravzaprav razmerje med fizično in strokovno starostjo (vse anonimno!). Po anketnih ocenah kaže, da prevladuje profesor med 31 in 40 leti starosti (41 — 56 %), sledi mu profesor nad 50 leti (14 — 19 %), nato oni med 40 in 50 (9 oz. 12 %), zadnji je tisti, ki ima manj kot 30 let (6 oz. 8 %); 3 anketiranci na vprašanje niso odgovorili. Tisto, kar je pri tem bistveno, pa je razvid, da je tematska ažurnost pouka porazdeljena na vse starostne stopnje; se pravi, da na pouk oz. ne-pouk sodobne slovenske književnosti v srednji šoli ne vpliva profesorjeva starost marveč drugi faktorji: pri vseh starostnih kategorijah je mogoče najti živo strokovno odprtost in literarno oziroma splošno kulturno razgledanost, prav tako kakor tudi lenobno strokovno inertnost; pa naj gre za profesorje, ki so študirali pri Prijatelju in Kidriču ali pri Paternuju in Zadravcu.

S k l e p o tem, čemu vse bi se morali stroka in šolska oblast v prihodnje posvetiti, da bi izboljšali kvaliteto pouka sodobne slovenske književnosti v srednji šoli, bi bilo mogoče po tej več ko miniaturni anketi razvežati na tale vprašanja:

1. Izdelati ustrezen, poenoten in obvezujoč učbenik (komentar ni potreben; izrazimo lahko samo bojazen pred dejstvom, da so v delu trije takšni učbeniki).
2. Poenotiti, urediti, to je sistemizirati strokovno terminologijo (kakor se zdi na prvi pogled zahteva formalne narave, je vprašanje v resnici veliko bolj usodno; od nje-

gove rešitve je navsedanje odvisen tudi natančnejši učni načrt, pa tudi učbenik. Vendar gre po drugi strani za problem, ki je pogojen z ustrežno ravnijo celotne vede.)

3. Zastaviti je treba vprašanje o historizmu; doslej smo delovali le v protivnem smislu — v prid »pravemu« dojemanju literature smo odklanjali pretiran historizem; nismo se pa še vprašali o funkcionalnosti, urejenosti in ozaveščenosti obstoječega historizma kot strokovne in pedagoške metode. Verjetno naj bi bil eden temeljnih izidov srednješolskega pouka književnosti vendarle tudi jasna, ne preobsežna, zato pa trdno urejena predstava o zgodovinski zgradbi slovenske literature (historična shema).

4. Posvetiti več pozornosti živi književno-teoretični izobrazbi na račun obrazcovne teorije.

5. Iznajti kakršenkoli uspešen način prostovoljnega ali prisilnega razgledovanja po sodobnem strokovnem in literarnem dogajanju za vse tiste profesorje, ki tega ne počno, oziroma onemogočiti sistem zanemarjanja učne snovi na račun »pomanjkanja časa«.

Žal je že teh nekaj vprašanj pogosto onkraj limesa ustreznе družbene stimulacije in blagohotnosti, tudi zmogljivosti, hkrati pa onstran kitajskega zidu možnega preverjanja, povprečne sposobnosti in zgrajene osebne odgovornosti. Mnogo pa bi se kljub temu dalo storiti z jasnejšim poenotenjem pouka na republiški ravni, z rigo-roznejšim odnosom do uravnovešenega učnega načrta in do verifikacijskih kriterijev s tem v zvezi. S šolsko politiko pač, ki bi temeljila na viziji *enotnega* slovenskega kulturnega prostora.

Matjaž Kmecl
Filozofska fakulteta Ljubljana

STARO IN NOVO GRADIVO ZA TERSKA KRAJEVNA IMENA

II. — KARNAJSKA DOLINA

20. Brezja (Montemaggiore di Taipana)
BdC: Brjéjza (+, str. 17), Brjéžáni (+, 71
2-krat, 84), Brjéžani (+, 73), nom. Brjéjza
(Plešišča, 59), akuz. tú-Brjéjze (Viškorša),
270), tóu-Brjéjze (Viškorša, 371), lok. tu-
Brjéjza (Plešišča, 62), tóu-Brjéjza (Tipana,
131), tou-/tu-/tá-na-Brjéjjax (Viškorša), 283,
372);

M: tam z Briezjami, tle ū Briezj(ah), Briežáni, Briežánke, briežánski (+), akuz. o na Briezja, ou na Briezja, or ū Briezja lok. na Briezjah, Briezani (Viškorša), Briezja, tan ŷor u Briezjah, ū Briezjah, u Briezah, Briežáni (Plešišča), dan Briežán (Njivica). Po prehodu -e > -a se v večini karnajskih krajev glasi ime Briezja, tako je zapisal BdC v glavi poglavja, ki ga je posvetil tej vasi.

Knj. j.: *Brézje*, od *Brézij*, v *Brézje*, v *-ah*, *Brezán*, *Brežánka*, *brežánski*.

Odkod ime *Bréški Jálovec* v slov. zemljevidih za goro nad Brezjami? V samih Brezjah sem pozabil vprašati za domače ime vrha, v Bardu sem slišal *Stármac*, pa ne bi mogel priseči, da gre za isti vrh.

21. Debéliši (Debellis)

BdC: *Bórk-Debéliš*, *tá-par-Debéliši*, gen. *uóné-tax-Debélišan* (Tipana, 146);

M: *dol na Debélis* (Plestišča);

Knj. j.:?

22. Karnáhta (Cornappo)

BdC: *Karnaxta* (+, str. 82), akuz. *ta-mès-Karnaxto* (Viškorša, 269);

M: *ta s Karnáhte* (Brezje, Plestišča), *karnájski*, *karnájska dolina* (Viškorša, Prosnid).

Knj. j.: *Karnáhta*, *-e*, *-v*, *-o*, v *-i*, .? . . .; *karnájski*.

23. Plestišča (Plattischis)

BdC: *Platišča* (+, 56: pri poskusu etimologije *platišča* = *plug*, *sohá*), nom. *Plestišča* (+, 59), akuz. *Plestišča* (+, 57), lok. *tlè-u-Plestiščax* (+, 58), *tu-Plestiščax* (+, 60, 61), 5. f. sg. (*po*) *plestiški* (+, 67), gen. pl. *Plestiščene* (+, 31); lok. *yoré-u-Plestiščax* (Viškorša, 283), *óru/oréu Platišča* (Černjeja, 721);

M: *Plestišča*, na *Plestišča*, akuz. *tlè u Plestišča*, nom. pl. *Plestiščan*, *Plestiščani* (+), *ta s Plestišč* (Brezje).

Knj. j.: *Plestišča*, s *Plestišč*, na/v *Plestišča*, v *Plestiščah*, *Plestiščan*, .? . . ., *plestiški*. Obliko *Platišča* je tolmačiti kot naslonitev na frl. obliko in jo domačini rabijo le, ko skušajo etimološko razlagati krajevno ime. Sicer uporabljajo izključno *Plestišča*.

24. Prosnid (Prossenico)

BdC: ni bil v Prosnidu, obliko je zabeležil le drugje: nom. *Prosnít* (Plestišča, 59), lok. *tú/tu Prosníde* (Plestišča, Mažerole, 62, 65, 840, 843) *Prosníde* (Plestišča, 70), dat. sg. *Prosnícu* (Mažerole, 850), *prosníski* (Mažerole, 829, 832, 856), *prosníske čečé* (Plestišča, 69);

M: *Prosnəd*, *Prosnijən*, *Prosnějáni*, *Prosnijke*, *prosníjski* (+).

Knj. j.: *Prosnid*, od *Prosnída*, v *Prosnid*, v *Prosnídu*, *Prosníjan*, *Prosnijáni*, *Prosníjka*, *prosníjski*.

25. Tipana (Taipana)

BdC: gen. (blizu) *Tijpáne*, *ót-Tijpáne*, nom. pl. *Tijpánjeni*, *pó-tijpájsken* (+, 146), dat.

pl. *Tijpánjanen* (+, 131); *Tijpána*, *tú-Tijpánu*, *tú Tijpáne* (Plestišča, 59, 58, 62), *toú Tejpáne* (Brezje, 84), *tóu Tijpáne* (Brezje, 98) akuz. *dóu/túu Tijpánu* (Viškorša, 271, 285);

M: gen. *ta s Tipáne*, akuz. *doú Tipáno*, *tu Tipáno*, lok. *doú Tipáne* (Brezje), skuz *Tipáno*, *u Tipáni* (Plestišča).

Knj. j.: *Tipána*, od *Tipáne*, v *Tipáno*, v *-i*, *Tipánjan*, .? . . ., *tipájski*. Ali je ohraniti povsod osnovo *Tijpa*-?

26. Viškorša (Monteaperta)

BdC: akuz. *tou-Viškuórošo*, *toú Viškuórošo*, *čjeu-do-tu-Viškuórošo* (+, 343, 351, 373), lok. *toú-Viškuóroši* (+, 284); nom. *Oškuórsa* (Plestišča, 59), lok. *tu-Oškuóorse*, *tuu-Oškuóorši*, *tuu-Oškuóorse* (Plestišča, 62, 63, 64), *tóu-Viškuóorši* (Tipana, 131), *pó-viškuóoršken* (Tipana, 146);

M: *Viškuórsa*, *Viškuóršani*, *Viškuóoršice*, *viškuóorški* (+), lok. *Viškuóorse* (Njivica), *ti u Viškuóoršo*, *ta za Viškuóoršo* (Brezje).

Knj. j.: *Viškórša*, (od *Viškorse*), v *Viškóršo*, v *-i*, *Viškóršan*, *Viškóršica*, *viškórški*.

III. Dolina (černjejske) Reke

27. Černjeja

BdC: *Černéa orénja* (+, 722), *Dolénja Černéa* (+, 726, 2-krat), lok. *u-ti-dolénji-Černéi*, *tóu-Černéa* (+, 720), *tóu Dolénji-Černéi* (+, 728), *ot černéjskix* (+, 744); *tóu-Čarnéji*, *čarnéjski* (Tipana, 131);

M: *Čarnjéja*, *Čarnjéja*, *Čarnjéa* (+), *Čarnéja* (Plestišča, Viškorša), s *Čarnéje* (Brezje), *u Čarnéje*, *u Čarnéju* (Plestišča).

Knj. j.: *Černjéja*, (od *Černjéje*), v *Černjéjo*, v *-i*, .? . . ., *černjéjski*. Ali je osnova *Černe*-?

28. Dobje (Pecolle)

BdC: *Dóbje* (+, 724), *tóu Dóbje* (+, 720);

M: *Dóbje* (+).

Knj. j.: .? . . .

29. Laze (Borgo Lase)

BdC: *Láze* (+, 722);

M: *Láze* (+).

Knj. j.: .? . . .

30. Orenjena (Nongruella)

BdC: *Orénjina* (+, 722);

M: *Orénjená* (+).

Knj. j.: .? . . .

IV. Dolina Maline

31. Malina (Forame)

BdC: *dóu-Malino* (Černjeja, 652), *dól-u Melín* (Mažerole, 993), nom. pl. *Malinci* (Černjeja, 653, 674);

M: *Malínac ta z Malíne, doz Malíne* (Brezje).

Knj. j.: *Malína, od -e, v -o, v -i, Malinec, (Malínka, malínski?)*.

32. Subid (Subit)

BdC: gen. *s-Subída* (Černjeja, 755), akuz. *tje u Subit* (material Giovannija Vogriga, 1127), lok. *ór-na-Subíde* (Černjeja, 652), *tána-Subide* (Mažerole, 993), *tòu-Subidu* (Tipana, 131), nom. sg. *dán-Subíjen* (Černjeja, 658), nom. pl. *Subjéni* (Černjeja, 653, 674);

M: or *Subíde* (Černjeja).

Knj. j.: *Subíd, (od Subída?), v Subíd, v/na Subídu, Subijan, Subijani, (Subijka, subijski?)*.

V. Pogorje Joanac (Joanaz)

33. Čanebola (Canebola)

BdC: *tu-Čenjébolo* (+, 755, 2-krat), *tu-Činiebolo* (VG, 1114), *u Činiebol* (VG, 1133), *tòu-Čanjéboli* (Tipana, 131), *dua Činiebo-ca* (VG, 1115);

M: *Čanébola, Čenéboč, Čenéboska, čenéboski* (+).

Knj. j.: *Čenébola, (od Čenébole), v -o, v -i, Čenéboč, Čenéboska, čenéboski*.

34. Mažerole (Maserolis)

BdC: akuz. *gor-u-Mažeruóla* (+, 862), lok. *tu-Mažaruólix* (+, 897), *Možérci* (+, 991), *po-možérsko* (+, 937);

M: *Mažeru'ola, tjé u Mažeru'ole, ta z Mažeru'ol, Možérc, Možérka, možérski* (Čanebola).

Knj. j.: *Mažeróle, od Mažeról, v Mažeróle, v Mažerolah?, Možèrec, Možèrci, Možèrka, možèrski*.

35. Pod cerkvo (Valle di Soffumbergo)

BdC: \emptyset .

M: *Paccírkvo, ja yrén tje Paccírkvo, to Pacírkvo, Pacírkóvan, Pacírkóvka, pacírkóvski* (Čanebola).

Knj. j.: *Pod cérkvo* (neskl.), *Podcérkóvan, Podcérkóvka, podcérkóvski*.

36. Podklap (Canale di Grivó)

BdC: \emptyset .

M: *Pakkláp, Pakklápíc* (Čanebola).

Knj. j.: *Podkláp, Podklápec*...

37. Podrata (Clap)

BdC: \emptyset .

M: *Podráta, od Podrát, tjé u Podráta, (γ)o s Podrát, Padréjac, Padréjka, padréjski* (Čanebola).

Knj. j.: *Podráta, od Podrát, v -a, Podréjec, Padréjka, podréjski*.

38. Podvila (Gradiscutta)

BdC: \emptyset .

M: *Padvíla, Padvíjän* (Čanebola).

Knj. j.: *Podvíla, Podvijan*,...

39. Vila (Costalunga)

BdC: \emptyset .

M: *Víla, Víjan* (Čanebola).

Knj. j.: *Víla, Víjan*,...

VI. Slovenska imena furlanskih krajev, ki mejijo s Terjani

40. Ahten (Attimis)

BdC: akuz. *dóu-Uáxtan, tjeu-Uaxtan, tóu-Uáxtan* (Černjeja, 653, 670, 677), lok. *tjé-u-Uáxne* (Černjeja, 669), nom. sg. *dan Áxćen* (Černjeja, 677), nom. pl. *Áxćeni* (Černjeja, 653, 674);

M: *u Ahten, gor u Ahten* (Plestišča).

Knj. j.: *Ahten, Ahtna, v -a, Ahčan*,...

41. Čenta (Tarcento)

BdC: *Čénta, tóu-Čénto, dóu Čénto, tjéu Čénto, tóu Čénte* (Viškorša, 343, 198, 266, 365, 384, 343);

V: *ta-par-Čénta* (str. 58);

M: *dou Čénto, od Čénte* (Viškorša), *Čénta, od Čénte, dan Tarcečän* (Njivica), *Čéntar, Čéntarica, čéntarski* (Bardo).

Knj. j.: *Čenta, od -e, v -o, v -i, Čéntar, Čéntarica, čéntarski*.

42. Fojda (Faedis)

BdC: \emptyset .

M: *uméz Fójdo* (Viškorša).

Knj. j.: *Fójda*,...

43. Gumin (Gemona)

BdC: *γumin* (Viškorša, 291), akuz. *tú-Umin* (Fijplan, 564);

M: *Umín, Umíjščica* (Njivica); *Umin, dou Umin, tou Umíne, od Umína, Uminjän, Umínska* (Bardo);

g v terskem dialektu povečini onemi, v karnajskem govoru je povečini ohranjen kot *γ*; vse navedene oblike torej soglašajo; če je kdaj slišati tudi *Humin*, je to verjetno zaradi knjižnega vpliva ali zaradi lene artikulacije, kar ni redek pojav. *H* bi ne

onemel, kvečjemu bi postal *k* (*hiša* > *kiša*). Tudi rezijanske oblike, kakor mi je zatrjeval Milko Matičetov, soglašajo s terškimi.

Torej v knj. j.: *Gumín, Gumína, Guminján, Gumijščica*.

44. Konolič (Vallemontana) pri Nemah

BdC: *Konoléc* (Černjeja, 725);

M: ø.

Knj. j.: *Konolič?*

45. Neme (Nimis)

BdC: nom. *Njéme* (Černjeja, 722), akuz. *sán. ŷ-Njéme* (Viškorša, 366);

M: *ta z Niem* (Brezje), *ću Nieme* (Viškorša), *skuoz Nieme* (Plestišča), *tu Niemah* (Černjeja); *Nieme, si šou coŷ Nieme, tóŷ Niemah, od Niem, Niemjen, Niemščica* (Bardo).

Knj. j.: *Néme, od Ném, v Néme, v -ah, Némjan, Némščica*.

46. Viden (Udin, Udine)

BdC: nom. *Uídan*, gen. *od-Uídna* (Viškorša, 291, 188), gen. *taz-Uídna* (Brezje, 76), *taz-Vídna* (Ter, 513), *blizu Vídna* (Ter, 513 2-krat), *tam z Vídna* (GV, 116) akuz. *tóŷ-Uídan* (Brezje, 76), *ŷ-Uíden* (Plestišča, 42, 43), *dóŷ-Uíden* (Plestišča, 44), *tu-Uíden* (Viškorša, 177), *dóŷ-Jídan* (Viškorša, 252), lok. *dól-ŷ-Uídné* (Plestišča, 52), *dva Vídanchanja* (VG, 1114);

M: *toŷ Uídne, po Uídne* (Brezje), *dóŷ Uídan, od Uídna, toŷ Uídne*, *prebivalec = od Uídna* (Bardo).

Knj. j.: *Víden, od Vídna, v -u, Vídanchan* (?). An buloni sousin znancan, ke ni su mi pomali!

Pavle Meiku
Trst

NIČ NI VELIKO ALI MAJHNO RAZEN V PRIMERJAVI

Ob 2. izdaji Svetovne književnosti, MK 1970)

Navadno prinese 2. izdaja kakega dela posamezne dopolnitve ali izboljšave. Kar pa se je zgodilo z 2. izdajo Svetovne književnosti (MK 1970), prekaša vse meje možnega poslabšanja (zadnja meja je seveda še, da knjiga povsem izgine, a to je že nič in ne poslabšanje!). Pred leti sem napisal več priznavalnih opomb ob 1. izdaji Svetovne književnosti (1. knjiga 1962, 2. knjiga 1964, obe izdaji MK). Tedaj smo res dobili odlično antologijo, ki bi jo veljalo le dopolnjevati, nikakor pa krajsati ali krotovičiti po mili volji.

Nova izdaja Svetovne književnosti torej ni noben napredek. Pomeni več korakov nazaj v možnostih posredovanja svetovne literature na srednjih šolah, končno pa so z njo prikrajšani tudi drugi uporabniki knjige za sistematičen in obsežen izbor dobrih tekstov. Oglejmo si položaj. Druga izdaja Svetovne književnosti (SK) je izšla v ENI knjigi (obstajala je menda nevarnost, da bi dijaki dobili preveč vpogleda v svetovno literaturo). Ni več ilustracij, ki so prej lepo dopolnjevale obe knjigi. Stane pa 59,00 dinarjev.

Preden gremo k podrobnejši analizi, si oglejmo sam učinek. Profesorji zdaj lahko še nadalje uporabljajo prvo (boljšo, popolnejšo) izdajo ali pa resignirajo in začnejo operirati z novo (osiromašeno) knjigo. Onemogočeni pa so v glavnem dijaki,

ki bodo težko dobili stare knjige, nove pa jim nudijo le skrajno pomankljiv vpogled v gradivo. — Sploh pa ne morem razumeti razlogov, zakaj je nastala ta daljnosežna sprememba na slabše, ki so jo družno pripravili urednik J. Kos v soglasju s sourednikoma, recenzenti in zavodom za šolstvo SRS. Mislim, da to dejanje zadaja bistven udarec stroki, sistemu, preglednosti in razgledu, ki ga je srednješolec do sedaj že lahko dobil. Kot da naj nove generacije izvedo manj kot nekaj starejše. To zapiranje kanalov informacij je prav nerazumljivo! Sprašujem torej urednika Kosa in sodelavce, kako »opravičujejo« te posege, ki jih, milo rečeno, lahko imenujem nesprejemljive.

Stanje v številkah je naslednje: prva knjiga je imela 326 strani teksta, zdaj ima v novi izdaji ta del 209 strani; 2. knjiga je imela 424 strani teksta, zdaj ima v novi izdaji ta del le 170 strani! Tudi opombe iz 2. knjige so skržene (prej 69 strani, zdaj 50), edino opombe iz 1. knjige so ostale tudi v novi izdaji enakega obsega (54 strani).

Zlasti je nerazumljivo, da je bila bistveno skrajšana ravno moderna literatura, predvsem še 20. stoletje! Postopek je bil torej prav obraten od pričakovanega, namesto dopolnjevanja moderne književnosti neumestno krajšanje in izpuščanje.